

## HET DOOPFEEST VAN ALBERT VAN POTTELSBERGHES ZEVENDE ZOON IN 1696

Maandag 27 februari 1696 was voor de Gentenaars geen dag zoals een andere. Aan heel wat konden ze zich die dag vergapen (1).

In de namiddag verliet het stedelijk bestuurscollege het stadhuis. Voorafgegaan door de koning der moorkinderen (2) en geflankeerd door de hellebaardiers, sergeanten en boden stapten in plechtige optocht, *op de maniere ordinaire*, de hoogbaljuw, de schepenen, pensionarissen en secretarissen van de Keure, benevens de onderbaljuw, de schepenen, de pensionaris en de secretarissen van Gedele naar de Sint-Baafskathedraal.

Om vier uur namelijk zou de zevende zoon van Albert Frans van Pottelsberghe (A.v.P.), heer van Overdam, sergeant-majoor van de burgerwacht, schepenen van Gedele (3) en Maria Magdalena Schoorman plechtig gedoopt worden met niemand minder dan de koning als peter.

Vooraleer het zover kon komen moest hij - wat monsieur de la Palisse niet beter zou kunnen zeggen - door zes broers zijn voorafgegaan.

Vijf ervan werden te Gent geboren en in Sint-Baafs gedoopt waar hun ouders op 30 juni 1685 het ja-woord uitspraken.

Het waren:

1. Franciscus Albertus, °2 april 1686.
2. Jan Bapt. Antonius, °23 juni 1688.
3. Philippus Ludovicus, °15 jan. 1690, †ibid. 7 april 1690.
4. Ghislenus Albertus, °8 jan. 1691, †ibid. 27 aug. 1691.
5. Petrus Antonius, °8 nov. 1692.

Waar en wanneer de zesde geboren of gedoopt werd heb ik niet kunnen achterhalen. Het was zeker niet in Gent, tenzij de doopheer zou vergeten hebben in zijn register te duiken om dit te noteren.

Van de zevende die het feestnummer zou worden is de vroegste schriftelijke neerslag van zijn bestaan de brief van Karel II koning van Spanje, die A.v.P. op 18 mei 1695 aan de schepenen van de Keure overhandigde. Daarin verleent Zijne Majesteit aan de magistraat van Gent toelating om in zijn naam diens zevende zoon boven de doopvont te houden en hem zijn koninklijke naam te schenken, *eu esgard à la singularité du succes et aux longs et fidèles services des Ancêtres du suppliant*.

Die akte was gegeven te Madrid op 27 april 1695 *et estoit paraphé et signé Charles* (4).

Drie weken deed het stuk er dus over om in Gent te belanden. Wie meent de geboorte van de zevende zoon enkele weken voordien te mogen situeren - wat plausibel lijkt - komt bedrogen uit.

Hij werd meer dan tien maand voordien geboren, op 24 mei 1694 en dezelfde

dag om 10 uur 's avonds in Sint-Baafs gedoopt. Pastoor Ooms echter vergat dit te noteren en het is dank zij een getuigschrift van 30 juni 1719 afgeleverd door H(yacinth). en Antoon baron van Pottelsberghe dat wij dit weten (5). Na de ontvangst van de koninklijke akte duurde het nog meer dan 9 maanden vooraleer het doopfeest plaats vond.

De reden daarvan was het geschil tussen de hoogbaljuw en de schepenen over wie als peetlap zou optreden. En misschien spraken de onrust en de zorgen die de krijgsverrichtingen van de Negenjarige Oorlog (1688-1697) meebrachten ook hun woordje mee.

- Op 8 juli 1695 (6) stelden de schepenen van de Keure een feestprogramma op waarin de hoogbaljuw en de twee voorschepenen (van de Keure en van Gedele) gezamenlijk als plaatsvervangende peter zou fungeren.

- De hoogbaljuw, Ferdinand Hippolyte Della faille (7) heer van Huise, weigerde 's anderendaags in een vergadering met alle betrokken partijen deze regeling te aanvaarden. Hij eiste die eer voor hem alleen op.

- Op 28 juli besloot de "Keure" - omdat de hoogbaljuw volhardde in die eis - een rekwes in te dienen bij 's majesteits Privéraad te Brussel. Een proces aanspannen *en soude niet convenieren in dese conjuncture van tijdt*. Als argumenten gebruikten zij enerzijds de formulering in de akte van de koning en anderzijds de traditie.

In de akte stond:... *commet et autorise ceux du magistrat de la ditte ville de Gand afin que de sa part ils tiennent... sur les saints fonds de Baptême...* en de hoogbaljuw maakte geen deel uit van de magistraat. Anderzijds was het ook nooit gebeurd dat hij *in honoribus et magnificentiis* in naam van de magistraat alléén *eenighen Act heeft voltrocken*. Het is altijd gezamenlijk (*coniunctivelijck*) gebeurd waarbij hem altijd de eerste plaats gelaten werd. Zij vroegen dat het de Privéraad zou believen met deze procedure in te stemmen.

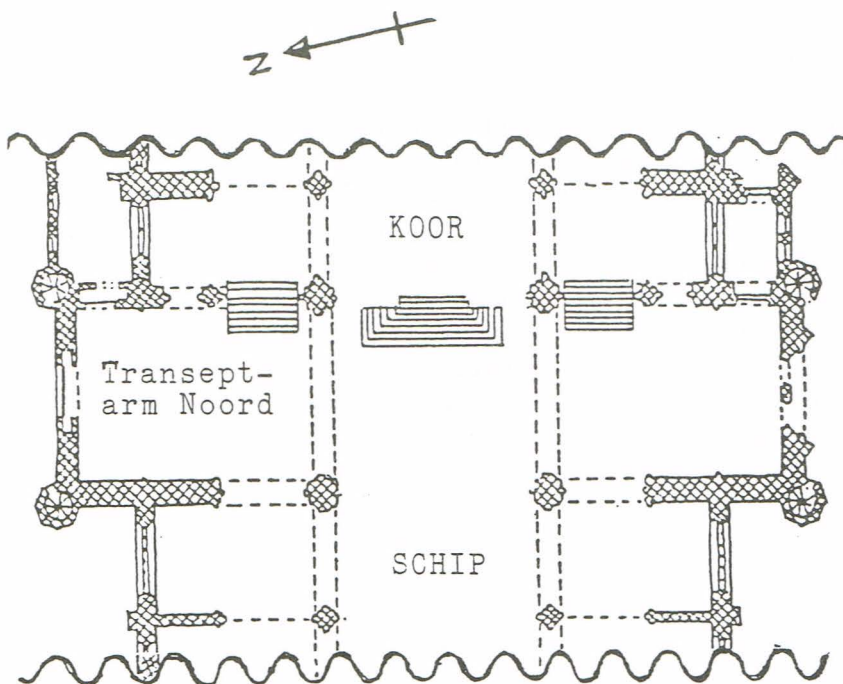
- Op 16 november namen de schepenen van de Keure kennis van het antwoord (dd. 6 september) van de Privéraad:... *la cérémonie ... se fera par les deux bancqs du magistrat ... et le Grand Bailly tiendra l'enfant sur les fonds...*

Ze kregen dus ongelijk en naar men licht kan begrijpen lag het hen dwars in de maag.

Ze wilden er zich niet bij neerleggen en planden een verdere actie maar slaagden er niet in de schepenen van Gedele in hetzelfde gareel te spannen.

- Op 13 december besloten zij dan maar alleen op te treden en een *onder correctie* aan de Privéraad te presenteren met het verzoek hun interpretatie te herzien en te verklaren dat het peterschap collectief moest gebeuren.

- Op 4 februari 1696 kregen ze in hun vergadering het antwoord te horen: *se contentent les supplians de l'appointement précédent et neantmoins sa majesté déclare que cet acte ne fera aucun Preiudice ny consequence en d'autres matieres, fait à Bruxelles le 24 de decembre 1695.*



Plattegrond Sint-Baafskathedraal.

En dat antwoord stond geschreven in de marge van hun eigen brief!!!  
 Er restte hen niets anders als het hoofd te buigen.

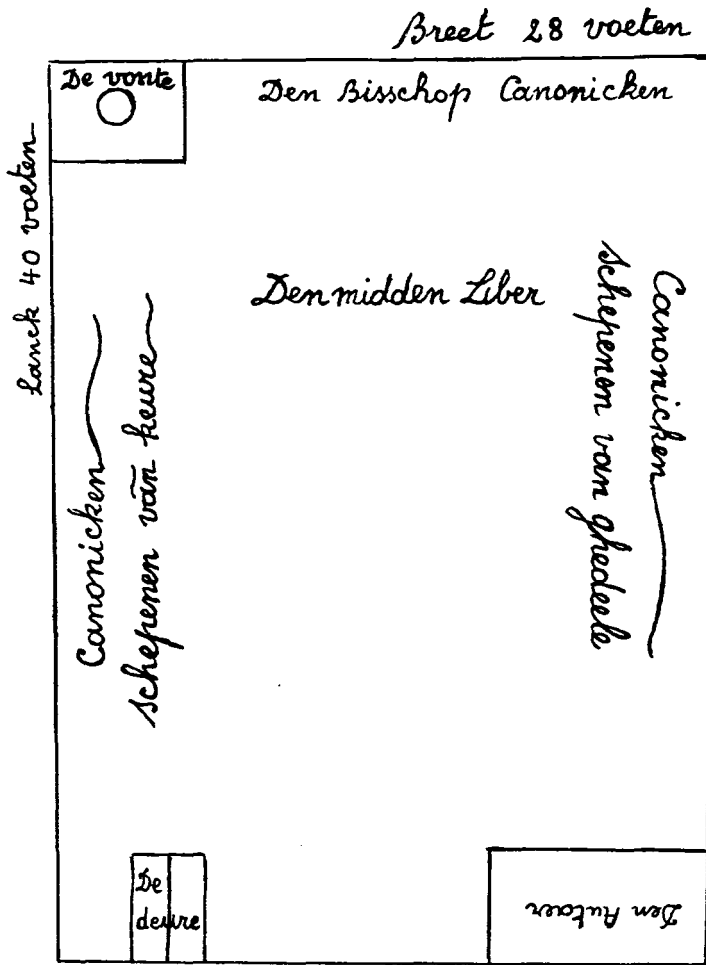
- Op 11 februari bracht A.v.P. verslag uit bij de schepenen van zijn bezoek aan de bisschop betreffende het verloop van de ceremonie. De bisschop zou zelf in ambtsgewaad officieren met het kapittel opgesteld zoals bij een vontwijding; enkele kanunniken zouden de magistraat aan de grote kerkdeuren ontvangen en naar de *vontcappelle* (doopkapel) leiden en na de ceremonie tot daar terugbrengen.

De schepenen van Gedele vonden die regeling niet voldoende uitgewerkt en derhalve werd aan de bisschop een vragenlijst in zeven punten voorgelegd waarop zij een antwoord kregen op 16 februari.

- Een dag later ging secretaris van Hulle van de Keure en Zoetaert van Gedele de situatie in de doopkapel opnemen en kwamen terug met een plan *hoe men daer soude connen staen*.

... En toen was alles eindelijk tot in de puntjes geregeld en moest alleen nog gewacht op de uitvoering die op verzoek van A.v.P. maar op 27 februari zou gebeuren wegens de *overghecomen sieckte* van zijn vrouw.

Maar keren we nu terug naar de stoet op weg naar Sint-Baafs. Op twee rijen, rechts de hoogbaljuw en het college van de Keure en links de onderbaljuw en het college van Gedele (8) kwamen zij de kathedraal binnen en gingen tot aan de deur van de doopkapel, waarvoor de Noordelijke transeptarm toen



Plan van de doopkapel.

diende. Ze werden er opgewacht door de aartsdiaken en de aartspriester, die hen tot voor bisschop Philips Erard Vander Noot leidden tussen de haag van de kanunniken van het kapittel en de geestelijkheid van de parochie, die langs de muren opgesteld stonden (Ter elfder ure is de ontvangst aan de grote kerkdeuren dan toch nog gewijzigd in een ontvangst aan de deur van de doopkapel).

Het echtpaar van Pottelsberghe en de naaste familieleden, die in een kapel ernaast gewacht hadden kwamen dan binnen met de "boreling" (ondertussen al 21 maand oud) op de *Erm van sijne vrouw-moeder* en gingen tussen de twee rijen van de magistraat door tot voor de bisschop.

Die deed de *kerckelijke ceremonien ordinaire in het kerstedom* waarbij de hoogbaljuw *de handt sloegh aen het kint ende keersse, pronuntierende den*

*den naam van het kint Carolus.*

Van een meter is nergens sprake.

Werd het ongepast geacht dat een (zelfs adellijke) dame op gelijke voet met de koning kwam te staan?

Nadat A.v.P. iedereen bedankt had deden de aartsdiaken en de aartspriester de magistraat uitgeleide tot aan de deur van de doopkapel waarna zij *van daer voortgaende tot aen de Grootte kerkdeuren op de ordinaire maniere daer sijn gescheeden.*

De hoogbaljuw keerde dan op zijn stappen terug en bracht mevrouw van Pottelsberghe met het kind naar haar *carosse, aenghespannen met ses peerden.* Samen met haar nam hij plaats op de hoge zijde terwijl A.v.P. en zijn schoonvader, Frans Schoorman, heer van Appelsvoorde op de lage zijde gingen zitten.

Gevolgd van enkele karossen met familieleden reden ze naar huis langs de Sint-Jansstraat (nu verdwenen door de aanleg van het Sint-Baafsplein), het belfort, het stadhuis en het Sint-Jorishof om zo langs de Hoogpoort de Biezekapelstraat te bereiken waar zij woonden.

Tijdens het gehele gebeuren ontbrak de muzikale omlijsting niet. De drie grote klokken van het belfort luidden *elck separaet* en de beiaard speelde. Bij het binnen- en buitengaan van de kerk waren de stadstrompetters en keteltromslagers actief op de gaanderij boven de kerkdeur en de stadsschalmeiers op het doksaal.

's Avonds gaf A.v.P. een *costelijck ende magnifick Banquet* ten zijnen huize, dat van boven tot onder verlicht was met kaarsen voor de vensters en witte flambeeuwen aan de gevel.

Tijdens het feestmaal werden de *drij staeken ghestelt tot de vierijnghe ... (en) noch een vierwerck* aangestoken onder het luiden van de klokken op het belfort en het spelen van de beiaard. (Deze staken waren eigenlijk grote jassenbomen met op de zijarmen pektonnen, die men in brand stak) (9).

Op dit banket waren uitgenodigd: de bisschop, de deken, de aartsdiaken en de aartspriester van het kapittel, kanunnik Gislenus Schoorman (oom van de gastvrouw), de hoogbaljuw, de onderbaljuw, de eerste zes schepenen (van de Keure en van Gedele?), de eerste raadspensionaris, de eerste secretaris van de Keure en die van Gedele en diverse bloedverwanten en vrienden waaronder de kastelein van het Spaans kasteel (10), zeg maar de militaire stadscommandant.

Niet alle genodigden waren aanwezig: de bisschop liet zich verontschuldigen evenals de tweede schepenen van de Keure, baron van Nevel. De voorschepenen van Gedele ridder Maximiliaan Antoon Rijm, heer van Rammelaere was afwezig, *à l'ordinaire, ter causen van het debat op de preseance teghen den Heer Onderbailliu.*

Opmerkelijk is de rol van gastheer A.v.P.: ...*(aan de twee tafels) wierd ghe-*

*lijckelijck opgedient sonder Ceremonie oft distinctie, ende sonder dat den Heer van Overdam plaetsname als ghedurigh presenterende te dienen de Heeren, aen d'een ende d'ander tafel sittende.*

Een grotelijks afwijkend relaas van dit doopfeest geeft P.(rosper) C.(laeys) in de *Messenger des sciences historiques* van 1888 (p. 345 en vlg.) omdat hij gedacht heeft dat de feestintentie van de magistraat ook de feestviering geweest is. En de planning was grootser dan de uitvoering gebleken is.

Het bestuurscollege geëscorteerd zoals hiervoor beschreven zou de boreling in de Biezekapelstraat gaan afhalen en gezamenlijk met de familie naar de kathedraal brengen.

Na de doopplechtigheid zouden de koetsen stoetsgewijze naar huis rijden langs een weg een processie waardig: langs de Lange Kruisstraat, de Kalandenberg, de Koestraat, de Vogelmarkt, de Kouter, de Zonnestraat, de Veldstraat, de Korenmarkt, de Oude vismarkt (nu Groentenmarkt) en de Hoogpoort. De stoet zou geopend worden door de leden van de vier hoofdgilden voorafgegaan door de stadstrompetters en -trommelaars; de sergeanten en de boden zouden met *ongedekte hoofden* en brandende flambeeuwen naast de koetsen stappen.

De stoet zou gesloten worden door de 60 compagnies van de burgerwacht a rato van 30, 40 of 50 man per compagnie, voorafgegaan door een muziekkapel.

En behalve klokkengelui en beiaardspel werden kanonsalvo's afgevuurd op de wallen, schrijft P.C. ... en de magistraat was alleen van plan geweest dit te doen als daarvoor *consent vercregen wort in dese conjuncture van tijdt.*

Zo prinselijk als aanvankelijk gedacht is het dus niet geworden.

Twee dagen na dit doopfeest nam het schepencollege het besluit een zilveren schotel met schenkan, met een waarde van 100 pistolen (11) te laten maken voor de zevende zoon en aan de vader een stuk rode wijn te offeren.

Het was Jan Baptist Le Noir die de opdracht kreeg en daarvoor in de stadsrekeningen op 8 mei 1696 voor lb. 180-10-9 gecrediteerd werd. Het stuk rode wijn kostte lb. 54-3-4. (12).

Twee maand later (30 april) verleende het schepencollege de kleine Karel daarenboven nog vrijstelling van stadsbelastingen zijn leven lang, met ingang van zijn vijftien jaar (13).

Al wie van ver of nabij bij het feestelijk gebeuren betrokken was mocht zich, individueel of collectief in een gouden handdruk verheugen.

Zo kreeg de pastoor een quadrupel (goudstuk met een waarde van vier pistolen), de onderpastoor een pistool, de ceremoniemeester twee dukaten (14), de twee kerkbaljuws en de twee koster elk een dukaat, de koetsier en de postiljon op de voorste paarden, die de ouders gevoerd hadden elk een pistool, de vroedvrouw vier pistolen, de min zes pistolen (15), de dienstboden van de van Pottelsberghes gezamenlijk tien pistolen, de stadstrompetters

en -trommelaars samen een pistool, de beiaardier en de klokkenluiders van het belfort samen een pistool, de stadsschalmeiers samen een pistool, de orgelist en de klokkenluiders van Sint-Baafs samen eveneens een pistool. Die quadrupel, 27 pistolen en 4 dukaten vertegenwoordigden in courant geld 55 pond groten en 16 schellingen (16).

Die feestelijke goudstukken betrok de magistraat bij een wisselaar die het nodige zilvergeld daarin omzette mits een commissieloon van 10 schellingen per 100 pond groten wat een halve procent is (17).

De schepenen van de Keure hadden niet zolang gewacht om zichzelf een gelijkaardige gouden handdruk te geven.

Al op 18 mei 1695, de dag zelf waarop A.v.P. hen de koninklijke akte kwam overhandigen zetten zij de eer, alleen al van de opdracht te krijgen als peetlap te fungeren in klinkende munt om.

Zij droegen de thesaurier op drie pond groten (de waarde van twee pistolen) uit te keren aan al wie tot op een bepaald niveau bij het bestuur van de stad betrokken was.

Het waren er negenenveertig: de hoogbaljuw, de onderbaljuw, de schepenen van de beide banken, de pensionarissen en secretarissen, de thesaurier, de ontvanger van de werken, de eerste en de tweede klerk van de thesaurie, de amman en de presentmeester.

*Naer costume* kregen de hoogbaljuw en de voorschepen het dubbel en de onderbaljuw het dubbel min een vierde.

De snelheid waarmee zij de stadskas aanspraken was niet ingegeven - zoals men allicht zou kunnen denken - door de vrees dat de zuigeling iets zou kunnen overkomen waardoor het doopfeest en hun gratificatie in het water zou vallen, wat voor de anderen wel het geval zou geweest zijn.

Het was in die tijd namelijk heel gewoon zich uit de stadspot te bedienen. De geringste heuglijke gebeurtenis in de stad of in den lande was voor de negenenveertig een voldoende voorwendsel om zich op kosten van de kas "rinkelend" te feliciteren.

De stadsrekeningen leveren daar talrijke bewijzen van.

De kleine Karel, wiens enige (instinctieve) bekommernis de melk van zijn min gold, wist niet hoeveel mensen hij gelukkig gemaakt had, zoals hij ook niet kon bevroeden dat hij aan de basis gelegen had van een geschil op hoog niveau met echo's in 's lands hoofdstad.

En dat enkel en alleen omdat hij in een vooraanstaande familie conceptio-neel een buitenbeentje was ... als men dat zo mag uitdrukken (18).

Het heden had nu een bevredigend beslag gekregen; voor de toekomst lag nog niets in zijn korf moet A.v.P. gedacht hebben.

En weer richtte hij zich tot de koning met het verzoek aan zijn petekind enige gunst (*quelque mercede*) te willen bewijzen zoals de andere monarchen, schreef hij, in dergelijke gevallen deden en zoals hij ook voor de zevende

zoon van raadsheer en meester Jozef Simon van de rekenkamer te Brussel gedaan had.

De koning ging daar op in, en in een brief gegeven te Madrid op 20 juni 1697 (19) verleende hij hem het ambt van raadsheer en meester in zijn rekenkamer (*cy-devant à Bruges*) om er te zetelen in de eerste plaats die vacant zou komen *et qu'yl atteindra à son tour et par son tour d'Ancienneté*. In het geval hij voortijdig zou sterven *ou autre vocation* mocht zijn vader of bij ontstentenis zijn moeder een van zijn broers daarvoor aanduiden.

Zijn verdere leven is - mij althans - niet bekend. Te Gent of te Brugge lijkt het niet verlopen te zijn; ik heb er aldaar tenminste geen sporen van gevonden.

### **DE FAMILIALE ENTOURAGE VAN DE ZEVENDE ZOON (20)**

Karels grootvader **Antonius van Pottelsberghe**, heer van Herleghem was op 22 aug. 1648 (21) gehuwd met Maria VERANNEMAN, vrouw van Boulanc(h)y, d.v. Adolf en Maria TRIEST die de zuster was van bisschop Antoon Triest.

Hij was kolonel van een Duits regiment. Hij stierf op 1 jan. 1680. Zijn echtgenote stierf op 15 okt. 1681 en werd begraven te Dendermonde (O.L.V.) op 17 oktober.

Zij hadden minstens vijf kinderen, geboren te Dendermonde (O.L.V.).

**1. Antonius Van Pottelsberghe**, heer van Boulanc(h)y, °22 okt. 1652. Zijn peter was bisschop Antoon Triest wiens zilveren crucifix hij van zijn grootmoeder Maria Triest (22) bij testament kreeg.

Hij huwde te Gent (SMN) op 14 febr. 1677 met Magdalena de CAMARGO. Zij was de meter van A.v.P.'s oudste en hij de peter van A.v.P.'s tweede zoon. In april 1681 was hij kapitein in een Duits regiment in Spaanse dienst en woonde te Gent op de Kouter met zijn gezin dat uit vier kinderen bestond (23):

- Theresia Eleonora, 4 j. oud.

- Theodorus Antonius, 3 j. oud.

- Antonius Bernardus Albertus, 2 j. oud. Hij werd kanunnik van het Sint-Baafskapittel *per procuratorem* op 3 nov. 1696 (en was toen ongeveer 17 j. oud) en stierf op 9 maart 1701. Begraven in Sint-Baafs.

- Bernardus Franciscus Theodorus, °Gent (SN) 18 apr. 1681. Hij werd heer van Boulanc(h)y en kolonel in Franse dienst. Hij huwde met Maria Theresia Ximenez y Luna Manriquez de Lara waarbij hij verschillende kinderen had. Bij het gezin op de Kouter woonden twee gezusters van de echtgenote in: Theodora en Antonia Barbara. Aan huispersoneel hadden zij 2 meiden, een knecht en een koetsier.

**2. Philippus Judocus Van Pottelsberghe**, °14 sept. 1654. Als kleine jongen kreeg hij van zijn grootmoeder Maria Triest een verguld zilveren zoutvat als bijzonder legaat (22).



Gegradueerd (Lic. rechten) kanunnik in de adellijke bank van het Gentse Sint-Baafskapittel. Aartspriester in 1684 en aartsdiaken in 1688. Hij stierf op 24 mei 1694 en werd begraven in de kathedraal. Hij was de peter van A.v.P.'s derde zoon.

**3. Albertus Franciscus Van Pottelsberghe**, °25 april 1656. Hij huwde te Gent (SB) op 30 juni 1685 met Maria Magdalena SCHOORMAN.

Het zijn de ouders van de 7 zonen... en zij kregen er nog twee bij: Franciscus Josephus, °Gent (SB) 22 juni 1700 die maar enkele uren leefde en 's anderendaags in de kerk begraven werd en een kind (zonder naam) dat op 16 juli 1705 in Sint-Baafs begraven werd nadat het bij hoogdringendheid thuis gedoopt was.

Alleen de oudste, Frans Albert lijkt geprocreëerd te hebben door zijn huwelijk met Josepha JACOBS, vrouw van Moessche en Castella.

**4. Arthus Josephus Hyacinthus Van Pottelsberghe**, °18 nov. 1657.

Die drie voornamen komen in alle akten voor maar de eerste stond niet in de doopakte althans volgens de klapper. Hij werd heer van Herlegem en huwde te Gent (SMZ) op 9 febr. 1694 met Aurelia Anna Albertina LANC(K)HALS, vrouw van de Potterie d.v. Franciscus Philippus baron van Eksaarde en Victoria Désiré ALLEMANIJ. Zij stierf op 6 nov. 1722.

Arthus stierf te Gent (SMZ) op 14 aug. 1735 en werd de 16de begraven in de sepulture van de familie, in de Sint-Annakapel van de Sint-Michielskerk, waar de plechtige uitvaart de 23ste gecelebreerd werd.

Zij hadden vier kinderen die hen overleefden:

- Albertus Josephus Ignatius, °Gent (SB) 9 aug. 1697. Hij huwde met Maria Robertina Van der Meersche. Hij stierf te Gent (SMZ) op 25 mei 1741 en werd 's anderendaags in de sepulture van zijn familie begraven. De plechtige uitvaart werd op 7 juni gecelebreerd. Heer van de Potterie.
- Ignatius Josephus Liborius. Heer van Swavenaarde en Herlegem.
- Maria Antonia Margaretha, °26 nov. 1703.
- Maria Francisca Coleta, °17 maart 1710.

**5. Ignatius Xaverius Van Pottelsberghe**, °17 maart 1660. In de klapper staat Agnarius Xaverius. Hij overleed ongehuwd te Gent (SMZ) op 20 jan. 1736 en werd de 22ste begraven in de sepulture van zijn familie. De plechtige uitvaart werd op 25 januari gecelebreerd. Al zijn bezittingen liet hij na aan de vier kinderen van zijn broer Arthus, Heer van Durst.

Karels maternele overgrootvader was **Antonius Theodorus Schoorman** (24) die als advocaat in de Raad van Vlaanderen te Gent (SMN) huwde op 5 jan. 1620 met Magdalena VAN PEENE.

Hij werd later raadsheer in dezelfde Raad. Zij hadden te Gent:

1. Elisabeth Schoorman, =SMN 30 nov. 1620.
2. Maria Magdalena Schoorman, =SMN 7 sept. 1623.
3. Antonia Florentia Schoorman, = SMN 19 nov. 1624. Zij huwde met

Ludovicus TRIEST, heer van Merelbeke en Lemberge en was de meter van A.v.P.'s tweede zoon.

**4. Cornelia Theresia Schoorman**, °SMN 31 okt. 1626. Geestelijke dochter.

**5. Antonius Petrus Schoorman**, raadsheer in de Raad van Vlaanderen en later in de Grote Raad te Mechelen waar hij ook meester was van de "requesten". Hij huwde te Gent (SMN) op 2 juli 1673 met Ludovica VAN HEYLWEGHE, d.v. Philips. Zij was de meter van A.v.P.'s derde en hijzelf peetlap voor zijn broer, kanunnik Ghislenus Schoorman, van A.v.P.'s vijfde. Zij hadden te Gent:

a. Antonius Petrus Josephus Schoorman, °Gent (SMZ) 4 dec. 1674, jong gestorven.

b. Franciscus Antonius Schoorman, °Gent (SMZ) 20 sept. 1676.

Antonius Petrus stierf te Mechelen (Sint-Rombout) op 28 maart 1693 en werd 's anderendaags begraven in de sepulture van zijn familie in de Augustijnerkerk te Gent (25).

**6. Franciscus Augustinus Schoorman**, heer van Appelsvoorde. Hij huwde te Tielrode op 16 nov. 1659 met zijn nicht Eleonora SCHOORMAN, d.v. Carolus en Maria de Gistelles, °Gent (SB) op 2 aug. 1622.

Zij hadden Maria Magdalena de moeder van de 7 zonen. Frans Augustijn was de peter van A.v.P.'s oudste zoon.

**7. Ghislenus Schoorman**, =Gent (SN) 22 maart 1640. Priester en gegradueerd (rechten) kanunnik van het Sint-Baafskapittel te Gent op 26 juni 1665. Deken van dit kapittel op 22 febr. 1697. Hij stierf op 25 mei 1700 en werd begraven in de kathedraal. Peter van A.v.P.'s vierde zoon.

**8. Alexander Schoorman**, °Gent (SN) 10 aug. 1642, †Gent (SMZ) ongehuwd, op 16 mei 1688 en 's anderendaags begraven in de Augustijnerkerk in de sepulture van zijn familie. De uitvaart aldaar kostte 3 lb. en 10 schellingen (dienst 1 lb., pelle 1 lb., processie, klokkengelui en rouwbekleding telkens 10 sch.) Voor de dertigdaagse missen werd 2 lb. gerekend (26).

E. OSSIEUR

## NOTEN

1. SAG. (Stadsarchief Gent) Reeks 107 (Resolutieboeken), reg. 10, p. 125vo en vlg.
2. Dat hij de stoet opende vermeldt het verslag niet. We weten het door de vergoeding die hij (Lieven Soetaert) ontving o.a. om *vooren ghegaen te zijn in de processie ende doop vande sevenste sone van den heere van Overdam* (SAG. Reeks 400 (Rekeningen), reg. 239, p. 184ro).

De moorkinderen behoorden samen met allerlei sergeanten tot het laagste niveau van het stedelijk ambtenarenkader. Zij voerden politionele opdrachten uit.

3. Het opperbevel van de stedelijke burgerwacht berustte toen in de handen van twee sergeant-majors: A.v.P. en Antoon Triest die deze functie pas sedert 9 april 1689 uitoefende in opvolging van zijn oom Theodoor Triest (SAG. R. 107, reg. 9, p. 11vo). Hun jaarwedde bedroeg 100 pond groten. De hiërarchie bestond verder uit een adjudant met een jaarwedde van bijna 85 pond groten, 18 kapiteins met een jaarwedde van 25 pond en verder luitenanten en alferissen (SAG. R. 400, reg. 244, p. 196ro). Die sergeant-majors waren majors d.w.z. hogere officieren terwijl de huidige sergeant-majors onderofficieren zijn met de graad volgend op die van sergeant.  
Bij de vernieuwing van het stadsbestuur was A.v.P. op 26 mei 1695 vijfde schepen van Gedele geworden.
4. SAG. 107 / 10, p. 70vo.
5. SAG. "Nota's Van Werveke" nr. 246 verwijzend naar een stuk in de Reeks 111ter, nr. 5 waar het niet (meer) te vinden is.
6. SAG. 107: 10, p. 79, 85vo, 100vo, 103vo, 106vo, 117ro, 118ro, 119vo, 121vo, 123.
7. Wordt nu della Faille geschreven.
8. Wat de *maniere ordinaire*, ut supra illustreert.
9. Dergelijke "staken" staan afgebeeld in G. Becanus. *Triumphalis introitus Ferdinandi ...infantis cardinalis*. Antwerpen 1636 (Exemplaar ervan in SAG).
10. Als dat dezelfde man was als 4 jaar voordien dan gaat het om de graaf van Grajal. A.v.P. had op 8 jan. 1692 deel uitgemaakt van de afvaardiging van het schepencollege die hem en zijn echtgenote Dona Theresia de Benavides et Silva y Manriques was gaan gelukwensen bij de geboorte van een zoon en tevens gaan meedelen dat de stad het peterschap aanvaardde. Diezelfde dag nog werd hij met bijna evenveel plechtigheid als hier beschreven gedoopt (SAG. 107/9, p. 196vo). Hij was geen zevende zoon, wel de zoon van de militaire stadscommandant.
11. Pistolen is de naam die aan gouden Spaanse kronen en Franse Louis d'or gegeven werd. Zij hadden een gewicht van 4 engelsen en 14 azen (=6.825 gr.). Zie V. Brants. *Ordonnances monétaires du XVIIe siècle*. Brussel 1914, p. 274.
12. SAG. Reeks 400, reg. 239, p. 133ro.
13. SAG. Reeks 107 / 10, p. 134.
14. Ducaten zijn gouden munten ofwel van de aartshertogen Albrecht en Isabella, ofwel van Hongaarse, Boheemse, Poolse of Italiaanse oorsprong met een gewicht van 2 engelsen en 9 azen (= 3.118 gr.).
15. De hoogste gratificatie. Niet onterecht want van haar goede zorgen en zoogcapaciteit hing grotendeels het behoud van de kleine Karel af.
16. De waarde van deze stukken en van nog enkele andere uitgedrukt in wisselgeld komt voor in de onkostenstaat van de doop van de zoon van de graaf van Grajal op 8 jan. 1692 (SAG. Reeks 111ter, doos III, kaft van 1692):
  - Een quadrupel: lb. 6-0-0 (6 pond groten, 0 schellingen, 0 groten).
  - Een pistool: lb. 1-10-0.
  - Een soeverein: lb. 1-5-0.
  - Een ducaat: lb. 0-16-8.
  - Een (zilveren) patagon: lb. 0-8-0.
 De koers van het courantgeld lag toen 8,33 % hoger, wat sedert de muntordonnantie van 2 april 1690 het geval was en tot in jan. 1698 zo zou blijven (*V. Janssens. Het ontstaan van de dubbele koers courantgeld-wisselgeld in het geldwezen van de Zuidelijke Nederlanden in Bijdragen voor de geschiedenis der Nederlanden*. Deel IX (1954), p. 1-18).
17. SAG. Reeks 111ter, doos III, kaft 1695. *Declaratie van Betaelinge van 17 maart*.
18. Sedert 1680 werden de zevende zonen met het peterschap van de stad vereerd in de persoon van iemand van de magistraat. Het geboortegeschenk beperkte zich tot enkele ponden groten (Zie daarover E. Ossieur. *Zevende zonen te Gent (1680-1710)* in V.S.28 (1992), p. 583 en vlg.).

19. SAG. Reeks 93 (Ordonnantien ende sententien politique) reg. ZZ (1695-1715), pag. 91vo.
  20. De gebruikte afkortingen daarin zijn: SB = Sint-Baafs; SMN = Sint-Michiels, portie Noord; SMZ = Sint-Michiels, portie Zuid; SN = Sint-Niklaas; \* = datum zoals hij in de klapper voorkomt, d.w.z. dat het om de datum van de geboorte of het doopsel gaat (de registers zelf zijn verdwenen); = betekent gedoopt te.
  21. - RAG. Archief van de Familie Van Pottelsberghe, nrs. 9, 9bis, 10, 13, 14.  
- SAG. Genealogie Van Pottelsberghe nr. 205 en 223.  
- E.A. Hellin. *Histoire chronologique des Evêques et du chapitre... de S. Bavon à Gand*. Gent 1772.  
- de Herckenrode. *Nobilaire des Pays-Bas et du Comté de Bourgogne*, vol. II. Gent 1865, p. 1758 en 1759 en *Complément au Nobilaire...* Gent 1862, p. 213.  
- De parochieregisters in zoverre de kerk vermeld wordt.
  22. Maria Triest stierf op 11 dec. 1662 te Dendermonde in de refuge van het bisdom (RAG. nr. 9bis van voetnoot 21, p. 216 en 208).
  23. Zie E. Ossieur. *De Status animarum van de Gentse Sint-Niklaasparochie van 1681* in V.S.27 (1991), p. 210.
  24. RAG. Archief Familie Schoorman, nrs. 34, 35, 44, 45, 46.
  25. Archief van de paters Augustijnen te Gent. Dodenboek: *1693 den 29 martij... denselven avent gebrocht van Mechelen ende ghesonken sonder solemniteit. Daernaet is ghesonghen de uijtvaert*.
  26. Archief paters Augustijnen te Gent. Dodenboek.
-